

4 CENTESIMI

4 PARE

4 HELLES

Preduhinja za Monarhiju
tiska 4 K za 3 mjeseca.
Pojedini broj 4 par.
Abbonamento per la
Monarchia i Corone 4
per 3 mesi. Un singolo
numero 4 cent.
Abbonament für die
Monarchie viertheiljährig
i K. entzelen N. nummer
4 Heller.

OMNIBUS

Za vršenje objava u
"Malom oglašivaču" plaća
se za svaku rječ 2 pare.
Najmanja pristojba 30 p.
Per le inserzioni d'Avvisi
nel "Notiziario d'affari"
si paga per ogni parola
2 cent. Tassa minima
30 centesimi.
Jedna Wort im "Kleinen
Anzeiger" kostet 2 h.
Die niedrigste Taxe 30 h.

Izlaz svaki utorak, četvrtak i
subotu u 3 ure po podne.

Esce ogni Martedì, Giovedì e
Sabato alle 3 pom.

Erscheint jeden Dienstag, Do-
nerstag u. Samstag um 3 nachm.

Uprava i uredništvo — Amministrazione e redazione — Administration und Redaktion: Tiskara LAGINJA i dr., PULA — Via Glialla br. 1

Narodni blagdan.

Za našu školsku družbu. Kako znate, po našim krajevima slavi se 5. srpnja svake godine blagdan sv. Ćirila i Metoda, slavenskih apostola, koje je blagopočinji Sveti Otac Lav XIII. proglasio »Grande Munus« svemu kršćanskom svijetu stavio u veliko svjetlo.

Naša školska Družba za Istru očiti ime tik prvih prosvjetitelja hrvatskoga puka, koji su mu pred dvanaestotom godinama dali pismo i knjigu »slovinsku« i vjeru Kristovu.

Po svim hrvatskim zemljama tom se je prigodom ove godine osolitim načinom proslavio »narodni blagdan«, svuda se je na zabavama i drugačije sakupljalo milodara za našu »Družbu«.

Pula je, ako ne baš po tom imenom, nego u obće za naše narodno školstvo, kako je već javljeno, pokazala da nas ima i ovdje.

Od zabave dane dne 3. jula u vrtu »Narodnog Doma« ostalo je čistog prihoda oko 800 kruna, premda je ulaznina bila posve niska, samih 40 filira po glavi.

Četa od tisuće, što se sastavlja po svim hrvatskim zemljama, pomnožila se je prigodom ovogodišnjeg blagdana, mnogimi upisi i gotovimi uplatama.

Da naši ljudi u Puli vide, koliko se svet znoima za svoju braću u Istri, dopišamo ovdje nije iz »Riečkog Glasnika« samo što je on objavio u brojevima 5 14, 18, i 21. ovog mjeseca. Neka služi za poticanje svim našim u Puli i okolici.

Za družbu ss. apostola Ćirila i Metoda sabrano u Čabru od p. n. gg. Braća Križ 20 K; M. Marušić 10 K; F. Mažuranić 2 K; N. N. 1 K; Catinelli 5 K; Prica 3 K; Franjo Knafl 2 K; Georgievkić 4 K; Brovet — 50 fil.; Dr. Trausmiller 2 K; Turković 2 K; Brovet 1 K; Klepac 1 K; Antončić 1 K; Riž 4 K; P. Vrus 5 K; Niko Vukić 5 K; Plivešić 2 K; Božićević 1 K; F. Križ 5 K; Baneković 2 K; Vidović 2 K; Tomo Maras 2 K; Dr. K. pl. Ghysy 10 K.

Darovi pripisli izravno Ravnatelstvu družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru prigodom narodnog blagdana: G. Maljavac, Roč K 260 to; g. Tomo Turate, pravnik, Grac K 50; Akademsko udruženje »Jugoslavija«, Brno K 50; Gđaica Matilda Patriarch, Račice K 15 60; g. Fran Učitelj, Papić K 85 30; g. Miloštalav Bartulica, Kotor K 8 61; g. Fran Torbarina, Rab K 101; g. Fran Jurković, Koprivnica, kao član čete K 65; g. Antun K-šer, Caz 2 K 7 30; g. Frano Ivančević, zastupnik naroda, Beč, kao član čete K 100; g. dr. Branko Sunjaković, Veliki Grdjevac K 253 33; Uredništvo »Hrvata« u Gospiću K 9 90; g. Vjekosl. pl. Rubelli, ljekarnik, Korcevica K 68 40; g. J. Leodvšaj, Draje K 3; Hrv. pjev. društvo »Kolo« Zagreb R 45 20; g. Stipan Bijažević, Supetar, kao član čete od 1000 K 400; g. Petar Facchin, učitelj, Zrenj K 17 22; g. Mate Felan, Varaždin K 58; gosp. Niko Magasić, Pula K 25; g. Antun Andres, Travnik K 73 90; g. I. Rubeska, Matulje, K 2; Uprava »Hrvatstva«, Zagreb K 72 66; g. Antun Mandić, Senj K 5; g. Nikola Kočević, ljekarnik, Našice, kao član čete K 166 32; g. Viktor pl. Simončić, Križe-

vac K 9 10; Uprava »Hrvatskog Prava«, Zagreb K 1000; g. Vilko Zadrović, Zagreb K 51 50; g. S. Miholić, Zagreb K 17 59; g. Josip Pavešić, Hreljin, kao član čete K 100; g. Dr. Adolf Scherzer, Senj, kao član čete K 205 20; g. Fran Baš, učitelj, Kastav, izruča K 124 90, što su ih u tamošnjem gradu sakupile gđice Andrijana Karlavaris, Milena Šepić i g. Antun Ry-lavly. G. Stanger Rudolf, posjednik u Opatiji, daruje K 20—; Dr. Dragutin Otrčić, Križevci, daruje K 10—; Svećanosi odbor u Križevcima K 266—; G. Viktor Rudolf u Sisku, izruč. osobno sabranih K 800—.

Sabirni arci, što ih je družbino ravnatelstvo razaslalo na sve strane, polako se vraćaju ispunjeni častnim imenima plemenitih darovatelja. Ima ih još vani, ali se nadamo, da će nam se i oni vratiti, to više, što će se, kako nam pišu iz raznih strana kroz cijeli ovaj mjesec sabirati za družbu u ime narodnog blagdana.

Naprijed za Družbu!
Za Družbu sv. Ćirila i Metoda sabrao je grobnički župnik velečastni gosp. Stanko Gauš K 7 56 na piru gospodjice Brdar i Ljudevita Manjotića.

Darovi pripisli izravno Ravnatelstvu družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru prigodom narodnog blagdana: G. Ante Šterk, pom. kapetan i posjednik na Rijeci daruje K 20; G. Vladislović Stjepan, posjednik Voloko 20 K; Jedno narodno poduzeće u Opatiji daruje K 300; G. Rogoz Milivoj, Dječakovo sakupljeno K 4 34; Klub »Mladost« na Sušaku daruje K 50; G. Tadić Ante Spiljet sakupljenih K 69 33; G. Jandriček Jure, sabranih u trg. obht. Doma na Rijeci K 153; Hrv. Sve. gospodarsko društvo kao središnja zadruga u Zagrebu sabrano na sastanku hrvatskih gospodarica iz glavnje skupštine K 63 10; G. Prof. Josip Martinolić daruje K 3; G. I. Vranić, učitelj Čunski sabranih K 14 11; G. Andrijić Ante, Poreč, sabranih K 37; G. Barac M., kr. svjetnik na Rijeci K 50; G. Mance Ladislav, ljekarnik Vrbovsko, sabranih K 81; Klub »Tuša« u Petrinji daruje K 200; G. Don Pappafava, nadžupnik u Supetru na Braču K 10.

Nadalje primila je družba sljedeće prihode članova čete od 1000 svojih povjerenika:

G. Petrić Ljudevit, Spiljet K 17 80; G. Pjarnin Ivan, pom. kapetan, Opatija K 50; G. Tomasić Leonard, posjednik Opatija K 100; Klub »Najljepših ljudi« u Mitrovici K 100; Knezo I. Mato, c. k. pošt. oficijal Dubrovnik K 154 72; G. Spišić, pl. Zvonimir, Brod na Savi K 257; G. Dr. Fran Gospodnetić u Beču K 50; G. Dr. Fran Mandić, Trst K 50; G. prof. Vjekoslav Spintić K 100; G. prof. Ivan Rabar K 60; G. Dr. Ivan Pošćić, Voloko K 50; G. Zuvčić Mate, upravitelj suda Slunj K 103; G. Dr. Dinko Linardić, Grac K 100; G. Andreis Grgo, Selce K 100; G. Dr. Ivan Zucco K 100; G. Martinčić G špar, Ilok K 303 78; G. Antolek Orestek Dragutin, glavnjanih hipot. banke Zagreb K 108 60; G. Wagner Ivan, Zagreb K 105; G. Dr. Ivan Grgrurina, Opatija K 100; G. Cerčić Alfons, pom. kapetan, Lovran K 100; G. Josip Linić, Trsat K 100.

Naprijed za družbu!

Družbina četa od 1000. U četu stupila su nadalje sljedeća gg.: Justina ud. dra. Tomaseo, rođj. prof. Pavlović u Spiljetu; Dr. Dinko Linardić, Grac; Dragutin Antonek-Orestek, Zagreb; Stolni Klub »Gubec« Zagreb; M. Gavrilović i sinovi, Petrinja; Dr. Pero Magdić, zastupnik naroda, »Varaždin«; Mihovio Domanić, Starigrad; Dr. Božo Vinković, načelnik grada Karlova; gg. činovnici grada Karlova.

Naša četa raste sve više i više. Nadamo se da nije daleko vrijeme, kad će biti popunjena. Krasan će to biti dan za našu Istru. U taj dan slavit će hrvatska misao u Istri konačnu pobjedu, jer nema sila, koja bi na oči takove vojske mogla razbiti veliko djelo spasavanja hrvatske zemlje Istre. Istina, teški su časovi, što ih sada protivljenjemo; u novije vrijeme čuje se, kako se Talijani zajedno s Nijemcima spremaju, da navale na naš narodni posjed u Istri, ali nas to ne plaši. Odrvalji smo im se do sada, a odočevalo ćemo im i od sada, to tako dugo, dok budemo mogli crpiti snagu iz korjena našega hrvatskoga naroda. Te snage dat će najviše nama ova naša četa, zato pozivljemo sve Hrvate, da tko iole može pristupi u nju, da bude naša navala jača i uspješnija. Svaki član družbine čete dobije krasan znak, dobije iskaznicu, kojom se ovlaštuje, da može sabirati priloge za družbu. Članom družbine čete može biti svaki rodoljub, koji svake godine ili daruje ili sakupi za družbu K 100. Živjela družbina četa!

VIJESTI.

Veselo kazalište Gavrilović.

Danas u subotu 23. u vrtu »Narodnoga Doma«. Početak točno u 9 sati.

Sutra nedjelju 24 u vrtu »Narodnog Doma« priredjuje isto društvo veliku narodnu zabavu sa pjevanjem i veselim kuglanjima.

Tko želi od slavnog općinstva da se slatko nasimje i ugodno pozabavi, taj neka ne požali truda doći na zabavu u kojoj će naći duševne hrane i ujedno podupreti svoju domaću umjetnost.

Početak točno u 8 sati.
Ulazne cijene: 60 filira, i tamburaška glazba svira.

Uspomena viške bitke.

Proflu srijedu bilo je 44 godine od boja pod Visom, gdje je na 20 jula 1866. austrijski admiral Tegethoff razbio mladu, tada najmoderniju, talijansku flotu što ju je zapovjedao admiral Persano.

U crkvi blažene Gospe od mora bila je svečana služba bžja; radičništvo arsenala i vojničstvo imalo je po podne slobodno. Na večer je bio koncert u Kasinu mornarice, kamo su došli i neki veterani od viškog boja, tada pripristi vojnici, sada radnici već u pokaju.

Admiral Ripper iz Pule na ime svoje i mornarice, čestitao je tom prilikom zapovjedniku grofu Montecuccolo u Beču i admiralu Kneisslu, koji su oba bili god. 1866. u onoj bitci.

Zahvaljuju su brzjavno i vrlo srdačno.

Liepi dar Sokolu.

Povodom ovogodišnjeg spomenodna na bitku pod Visom 1866., darovao je jedan poznati naš rodoljub u Puli »I. Istarskom

Sokolu« u Puli K 100 za sokolske ladje na željom, da se jedna ladja okrsti imenom »Vis«.

Evalva plemenitom rodoljubu!

Novi liečnik.

Gosp. Salvator Karabaić podignut je prošli četvrtak na sveučilištu u Beču na čast doktora sveukupnog liečništva.

Novi liečnik rodom je iz Krka, sin g. Antona Karabaića tamošnjeg posjednika i pred više godina načelnika one občine.

Čestitamo roditeljima i novom doktoru, koji se je imenom i srcem povratio na svoju hrvatsku starinu!

Naša parobrodarska društva.

»Riečki Glasnik« u broju od 18. srpnja piše: »Ungaro-Croata na prodaji. Iz pouzdanoga izvora saznajemo, da se vode pregovori između Mate Polića i magarske eskomptne banke glede prodaje Ungaro-Croatinih parobroda. Spomenuta banka voljna je platiti za svaku dionicu 6000 kruna. Mate Polić pristaje i radi na tome, ne bi li većinu dioničara sklonuo, da i oni preprodaju svoje dionice za gornju svotu, te je u tu svrhu razaslao jedan cirkular. Upije li u Poliću predbiti za prodaju većinu dioničara, prodaja »Ungaro-Croate« jest neizbježiva.

Kopajtić jest protiv prodaje, te i on sa svoje strane radi, da osujeiti Poličeve kupoprodajne osnovne, pa je nastala velika nepetost između ova dva Ungaro-Croatina gromovnika. Neđaleka budućnost pokazat će, tko je od njih dvojice jači, a mi ćemo se na ovaj predmet još povratiti.

Kasnije vieste glase, da je većina dioničara odlučila, da neprodaje akcije za manje od 7000 kruna. Mi želimo akcionerima svako dobro, jer imamo među njima i osobnih prijatelja i ljudi, koji su za svoj narod svaki u svojem krugu učinili i štogod dobra. Ali ako se nadje koji, pak reče, da ungaro croatu ubija neka konkurencija također »croata«, onda bi to bilo smješno, jer dobivati krozu mnogo godina barem 6% na godinu i još moć prodati dionicu za trostruko, nego li je stajalo, to po našem sudu... nisu nikakve trtve ni... rovia!

Dok je tako a Ungarom-croatom, hrvatsko parobrodarsko društvo u Senju veli da: kani nastaviti borbu za opstanak. Sa stavio se je odbor koji će osnovati društvo sa središtem na Sušaku a pod imenom »Hrvatska narodna subvencija«. Tomu će društvu biti zadatak, da dobrovoljnimi prinosi podupire senjsko parobrodarsko društvo, jedino u monarhiji, koje neima nikakove subvencije.

Osnivači društva jesu: Erasmo Barčić, Jerko Pavelić i Drago Vlahović narodni zastupnici, Aug. Bujan svećenik, Milan Gremer, Krsto Brozović, Ivan Petrić, Josip Neger, Vinko Široli i Ivan Turina trgovci.

Treće naše društvo ovdje na moru jest »Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo« na Pantu. Plovi između Rieke-Opatije-otoka Krka-Raba i Lošinja. Ima godišnju državnu potporu, ali je kroz dvije godine mnogo rizikalo. Ima dva liepa parobroda i mora po ugovoru s vladom da gradi treći parobrod. Ovih dana raspisalo je subskripciju za novih 250.000 kruna dionica. Osnovano je posve na pučkom temelju i za puk. Preporučamo toplo našim

malim ljudima, da kupe koju dionicu, da ne jedne u ruke druge dosadnji trud i muka.

«Ungaro-Croati pripravljaju mnogi, da se prevec pomadjaruje. Budimo pravedni. Mi znamo, da i senjsko i puntarsko parobrodarsko drustvo oglasuju svoje izlete itd. bas kao i ungaro-croati u vise jezika. Je li kod svih trih hrvatski jezik bas na prvom mjestu, toga ne bismo smjeli ustvrditi. Dakle prigovor proti namoj ungaro-croati u tom pogledu nije umjestan.

Dva velika sastanka u Ljubljani.

Predprole nečijeje držao je ljubljanski načelnik, državni zastupnik Ivan Hribar skupštinu svojih birača. Bio ih je na okupu velik broj. Zastupnik Hribar opisao je politički položaj, kakov je sada u Austriji i njegovo mnjenje o stanju o bližjoj budućnosti. Nije poštedito sada vladajućeg sustava, koji pogoduje Njemcima i Talijanima proti Slavenima, koji su većina stanovništva ove države. Hribar se nada, da će se u jesen stvari promjeniti u korist Slavena, ili će doći do raspusta parlamenta.

Isti dan bila je u velikoj dvorani »Uniona« ustanovna skupština novog društva »Slovenska straža«.

Tomu je društvu namjena braniti Slovence na medji, gdje dolaze u dodir s drugim narodom, da se neotudje, u korist Njemca ni Mađjara, ni Talijana. Dakle velik si je zadatak postavilo to društvo, jer ima čuvati i materijalne probitke naroda. Po našem sudu dobro bi, da se sada izgleda protivbje, koje medju Slavenima obstoje u pogledu ljubljanske »Družbe sv. Cirila i Metoda« s jedne, a »Slovenske Straže« s druge strane. Družba imala bi se brinuti, kako se i do sada hvaljevredno brine, za škole, a »Slovenska straža« za obranu jezika u uredima i za obranu zemljišta i kuća slovenskih na m-dji da ne padaju u ruke drugog naroda. Polje je za oba reda posve prostrano i mogu oba društva uporedio jedno djelovati.

Glavni govornik na skupštini Straže bio je štajerski zastupnik doktor Korosec. Ostro je napao sadašnji način vladanja u Beču i ustvrdio, da on i njegovi drugovi (to su svi zastupnici našeg naroda), neće odustati od obstrukcije ni na jesen, ako se vlada neuputi drugim, za Slavene povoljniji putem.

O iseljivanju našega naroda i o Americi.

Pod tim naslovom izišlo je brzotiskom katoličke hrvatske tiskare u Zadru, a nakladom »Matice Dalmatinske«, predavanje, što ga je držao u »Hrvatskoj čitavnici« u Zadru g. 1910. publicista nar. zastupnik I. L. Lupis. Vriedno je da pomoću pročita svak tko kani u Ameriku, osobito pak preporučamo ovu brošuru narodnoj inteligenciji, koja bi morala osobitu pažnju posvetiti iseljničkom pitanju, koje je za nas i narodno pitanje.

Za promet izmedju Splita i Amerike.

Za unapredjenje izvoza dalmatinskih proizvoda, parobrodarsko drustvo Austro-Amerikana uvelo je da njeni parobrodi na pruzi Trst-Južna Amerika tieću prema potrebi Split ili Gruž. Tako će parobrod »Sofia Hohenberg« na putu iz Trsta u Buenos Aires zaustaviti se dne 29. ovog mjeseca u Splitu, da ukrcna 2000 centi cementa.

Dojdući broj izaći će u subotu 30 jula sa opširnim izvješćem o gospodarskom stanju općine Pule.

Nel venturo numero di sabato 30 luglio l'«Omnibus» porterà all'ebulliente informazione sullo stato delle finanze del Comune di Pola.

PARTE ITALIANA.

Le organizzazioni operaie in Austria nel 1909.

La »Gewekschaft« pubblica la regolazione annuale sul movimento operaio in Austria nel 1909. Da essa si rileva che le organizzazioni centrali hanno avuto una perdita di 31.791 soci, dei quali, però, 7000 sono passati nelle organizzazioni ceco-slave, per cui la perdita effettiva si riduce a 25.000 soci. In quale misura l'azione separatista dei socialisti ceco-slavi teglierà soci alle organizzazioni centrali nazionali, non è dato ancora di determinare, ma si calcoli che potranno essere circa 20.000 i federati che saranno staccati dai secessionisti.

La statistica non abbraccia quest'anno che le organizzazioni aderenti alla commissione sindacale di Vienna, escludendo gli czechi.

Le federazioni centrali confederate sono salite da 51 a 52, mentre le società locali sono scese da 48 a 27. Anche le sezioni sono discese da 5337 a 4371. I soci, che erano 482.279 l'anno scorso, erano 415.256 alla fine del 1909, esclusi i soci delle organizzazioni ceco-slave, compresi nella statistica del 1908. Le perdite più notevoli di soci toccarono alla Federazione dei metallurgici (10.882), ed a quella dei muratori (9141). La crisi e le intenzioni separatiste hanno arrestato il costante progresso della organizzazione dal 1892 e, soprattutto, dal 1904 fino al 1907. Gli organizzati, da 46.606 nel 1892, erano, infatti saliti a 119.334 nel 1899, a 189.121 nel 1904, a 323.099 nel 1905 e a 501.094 nel 1907, per discendere, poi, nel biennio successivo. Anche le donne, dopo essere salite da 2216 nel 1892, a 46.401 nel 1907, sono discese a 44.643 nel 1908, e a 19.736 nel 1909.

Delle 52 unioni centrali esistenti le più importanti, rispetto al numero dei soci sono quelle dei ferrovieri (60.661 soci), dei metallurgici (50.858), dei tessitori (42.666), dei falegnami (29.187), dei minatori (28.352), dei muratori (21.502), degli operai delle industrie chimiche (18.730), dei tipografi e fonditori di caratteri (14.513), dei commessi (12.675), dei birrai (10.94), degli operai dei trasporti (9679), dei fonditori (8358). — Delle altre federazioni, 3 hanno più di 7000 soci, 1, quella dei carpentieri, 6612 soci, 4 da 5-6000 soci, 3 da 4-5000, 6 da 3-4000, 2 da 2-3000, 6 da 1-2000, 15 meno di 1000 soci, e di queste 7 meno di 500 soci. Delle donne organizzate il maggior numero si trova nella federazione tessile (15.219) e in quella dei lavoratori dei tabacchi (6130).

Le entrate delle organizzazioni per i puri scopi sindacali statutari, escluse, cioè, le somme incassate per la resistenza, erano salite da 2.2 milioni nel 1901 a 9.3 milioni nel 1908; ma sono discese a 8.5 milioni di corone nel 1909. Le spese per gli scopi sindacali statutari sono pure salite da 2.1 milioni nel 1901 a 8.3 milioni nel 1908, per scendere a 8.2 milioni di corone nel 1909. Dal 1901-1909 la entrata totale per scopi statutari fu di 48.7 milioni, la spesa totale di 43.3 milioni di corone. Quasi la metà della spesa totale per scopi statutari dal 1901-1909, cioè circa 20 milioni di corone (43.688, della spesa), venne destinata ai sussidi di sussidi di viaggio (1.2 milioni); sussidi di disoccupazione (7.7 milioni); sussidi di malattia, di invalidità, alle vedove ed orfani, per i funerali (7.7 milioni); sussidi per bisogni straordinari (2.2 milioni).

Le entrate del 1909 comprendono: 93.285 corone per tassa d'entrata, 7.4 milioni per contributi ordinari, e 1 milione di corone per contributi ordinari, e 1 milione di corone per contributi straordinari. Degli 8.2 milioni di spesa, 3.7 milioni

(44.83% della spesa) toccano ai sussidi, esclusi quelli di sciopero, e 4.5 milioni (55.17%) agli altri scopi. Nel 1901 la spesa delle organizzazioni in sussidi era solo di 1 milione di corone.

Le spese del 1909 si distribuiscono come segue: sussidi di viaggio 209.374 corone; di disoccupazione 1.5 milione; di malattia 972.074; di invalidità 254.144; sussidi in caso di morte di 195.562; sussidi straordinari 555.398 stampa professionale 939.2299; istruzione 237.116; propaganda e organizzazione 716.012; stipendi 19.889 altre spese 866.959 corone.

Queste le cifre ufficiali. Ci pare, che le spese per la stampa, per l'istruzione, propaganda, organizzazione e stipendi ed altre, le quali sommate assieme fanno circa 3 milioni e tre quarti, siano troppo alte in confronto ai sussidi nel vero senso della parola. Oltre ciò noi riteniamo, che le spese per la stampa, di quasi un milione, e quelle di propaganda e di organizzazione, con 716 mila corone e stipendi con 819 mila corone, siano troppo esagerate di fronte alle spese dell'istruzione, le quali ammontavano a sole corone 237.116.

Anche il partito socialista subisce, come si vede dalla »Gewekschaft« una grande crisi per la questione nazionale. Ne hanno colpa i capi tedeschi, i quali non presero a cuore con sufficiente energia le sorti del proletariato ceco-slavo nella questione di scuole nazionali ceehe.

La secessione di molte migliaia di operai czechi, intelligenti ed assidui, sarà un grave colpo all'egemonia dei tedeschi nelle sfere più alte dell'organizzazione socialista dell'Austria. Si vede la stessa cosa, come nei partiti nazionalisti. Gli Slavi pagavano le imposte e le addizionali, i tedeschi e gli italiani ne godevano i redditi. Così nelle organizzazioni socialiste operaie, gli slavi pagavano i loro contributi, senza averne tutti i vantaggi. La reazione doveva quindi subentrare ed è subentrata, tanto nei partiti nazionali quanto presso i socialisti.

DEUTSCHER TEIL.

Abg. Laginja über die jüngste Obstruktion.

In der Wiener »Kroatischen Korrespondenz« erschien über die jüngste Aktion der Südslaven, nachstehende Aeusserung des Reichsratsabgeordneten Dr. M. Laginja:

»Die von den südslavischen Abgeordneten anlässlich der Beratung der bekannten Gesetzesvorlage über die Errichtung einer italienischen Rechtsfakultät ins Werk gesetzte Obstruktion hat sich vollkommen bewährt, wie dies in den halbamtlichen Kommunikationen der Regierung auch anerkannt wird. Die Ansichten einzelner Parteien und ihrer Organe, welche jede Obstruktion als etwas Frivoles, Unberechtigtes und gegen die Kulturbestrebungen einer anderen Nation Gerichtetes hinstellen, sind nach meiner Ueberzeugung völlig unbegründet.

Der Umstand allein, dass anlässlich der Beratung der italienischen Hochschulfrage mit den Slovenen auch die kroatischen Abgeordneten sich genötigt fühlten, zur Obstruktion zu greifen, ja sogar zu diesem Behufe eine parlamentarische Vereinigung — der bekannte Hochschulklub — der ganzen reichsrätlichen südslavischen Delegation gebildet wurde, während doch bekannt ist, dass wir Kroaten prinzipielle Gegner der Obstruktion waren, spricht mehr als ganze Bücher.

Es soll nämlich festgehalten werden, dass die kroatischen und slowenischen Abgeordneten, das Land Dalmatien und Krain, Korporationen, Gemeinden und Private seit Jahren vergeblich fordern, dass ihre Hochschulangelegenheiten endlich einmal geregelt werde. Die kroatische Landesregierung hat noch im Herbst des vorigen Jahres einen konkreten Antrag an unsere Regierung b-hufs Reziprozität der kroatischen Universität in Zagreb gestellt

und sich erbötig gemacht, alles zurückzukehren, was diesseits als zweckmäßig erachtet werden würde, um die Studien an der zagreber Universität, welche bekanntlich ganz nach dem System der österreichischen Universitäten errichtet wurde, den in Oesterreich geltenden Studienordnungen vollkommen anzupassen. Dieser Schritt war, wenigstens bisher, ganz vergeblich, obwohl die südslavischen Abgeordneten bereits vor einem halben Jahre unsere Regierung neuerdings gebeten haben jenen Vorschlag zu beherzigen. Es sei weiters festgestellt, dass bei der gegnerischen Beurteilung der südslavischen Obstruktion zwei für die Südslaven entscheidende Gesichtspunkte gänzlich außer Acht gelassen oder vollkommen verdrängt werden, obwohl diese Gesichtspunkte auch für eine weitbekannte Verwaltungspolitik entscheidend sein müßten.

Einmal steht es nämlich fest, dass eine italienische Rechtsfakultät in Oesterreich gesetzlich nie bestanden hat, denn der bekannte Versuch, dieselbe auf dem Wege eines einfachen Ministerialerlasses ins Leben zu rufen, ist gescheitert und wir Kroaten haben uns an dem betreffenden Demolierungswerke nicht im Mindesten beteiligt. Es ist somit eine Heuchelei, zu behaupten, dass wir Südslaven gegen die Restitution einer Hochschulanstalt sind, welche die Italiener bereits gehabt haben.

Zweitens ist hervorzuheben, dass die Regierung selbst in der Begründung ihrer Gesetzesvorlage über die Errichtung einer italienischen Fakultät das Hauptgewicht auf die Hochschulbildung der italienischen Jugend für den öffentlichen Staatsdienst legt. Wenn man nun in Betracht zieht, wie die Südslaven leicht italienisch lernen und wie das Umgekehrte — schon aus nationaler Voreingenommenheit auf italienischer Seite — nicht der Fall ist, so müßten die Südslaven die Errichtung einer italienischen Rechtsfakultät in Oesterreich gleichviel mit welchem Standorte, ohne eine gleichzeitige sichere Gewähr für eine derartige Regelung der Hochschulfrage auch zu ihren Gunsten, als eine für die Südslaven ungemein gefährliche Verlesung des nationalkulturellen Kräfteverhältnisses an der Adria und als eine grosse Gefahr ihrer weiteren Existenzualsicherung zu Gunsten des italienischen Elementes betrachten und sich dagegen mit allen Kräften zu wehren.

Was nun den Inhalt der unsererseits vorgebrachten Wünsche und Vorschläge anbelangt, so vermag ich das im Budgetausschusse am 30 Juni von Seiten der Regierung aufgestellte Gleichnis nicht als zutreffend anzunehmen, dass nämlich unsere Hochschulforderungen einem erst später abzulassenden Eisenbahnzuge ähnlich sind, indem sonst der schon vollkommen bereitgestellte Zug (dies wäre die italienische Rechtsfakultät) mit den neuen Last unserer Forderungen nicht über den Berg gebracht werden könnte. In der That gleichen unsere Hochschulwünsche nur einem Personenwagen, welcher am Südbahnhof in Wien dasht, um angekuppelt zu werden, falls sich für den Süden einige Reiseulstige mehr melden sollten. So beschneiden, wenn auch eine Lebensfrage für uns Kroaten und Slovenen, waren unsere Wünsche. Und wir haben — Notabene — nicht im entferntesten gemeint, daß wegen jener Anknüpfung sei es eine stärkere Lokomotive oder ein Wechsel in der Person des Zugsführers, und nicht einmal eine Vermehrung des Zugspersonals notwendig wäre! Die betreffenden Exzellenzen mögen mir diese weitere Vergleichung mit dem Eisenbahzuge nicht übel nehmen, und zwar um so weniger, als der erste ohnehin nicht weiter befördert wurde.

Vlastnik i izdavač: Tiskara LAGINJA I DB. Odgovorni urednik: Janko Maholič.

PRODAJE SE Bisericu sv. troj. trojnim gajtanom (kordon) prodajem u cijenu 11 K. — Pavletić J., ul. Monvidal 5.